

se torba - en cosa novella, / y lo de seny *pràtic* - no hi fa obstacle, / veyent ab la pensa - que tal maravella / tart obra natura - i s'i aparella», Fc. Prats, a. 1487 (JMBover, *BiEscrBal.* II, 158.36.2).

Sovint substantivat, i llavors el significat més popular, en el món rural sobretot, és el de 'conexedor del país i les seves tresqueres, que a la pagesia i a la marineria se substantiva, dient «un *pràctic*» (més popular que *un guia*, *un cicerone* o *un conexedor de la terra, de la costa*); sovint ja en el *Llibre Roig* de Prats de Molló: «--- de Montfarrer a la Torra de Batera se compten, per los hòmens *pràtics*, dos lleugues» i passatges semblants (F^o 89v, a. 1645 etc.). A les Illes, on tan estesos estan els barbarismes rústics *preda* per *pendra*, *pendre* per *pendre*, i anàlegs, es reacciona canviant-ho en *pàtric*: «quin menorquí, un poc *pàtric* a sa carretera veia, no coneix Sa Roca de sa paciència?», Camps Merc. (*Folk. Men.* II, 25). No cal dir que el mallorquí AMAIcover, l'inventor del calamitós *prendre* (per protegir el seu preciós solecisme *pendre*) s'hi complaïa: «a Fornells --- un floret de fornellers i fornelleres --- lo endemà --- ells se n'hagueren d'anar a pescar: no hi vàrem perdre gayre, perque elles eren molt *pàtrigues* i xaravelles ---» (BDLC XI, 29; *patric* adj. m., XII, 60).

En castellà obtingué llarg favor, fins entre els grans del segle clàssic, una variant de pronúncia (de primer vulgar, i allí aviat ennoblida), *platicar*, *plàtica*; que, partint de la idea de 'tractar amb algú' prengué el sentit de 'conversar' —veg. DECH IV, 629b50ss., 630a 6-37—; en el nostre país la introduïren els predicadors castellans apadrinats per l'Estat i per alguns cercles beats entre la nostra gent, que li donaren el sentit de predicar o conversar amb unció religiosa; veritat que no ho trobem solament en escrits clericals i en algun venerable escriptor Renaix., sinó també en freds retratistes novelladors de la nostra vida social: «--- la primera comunió: l'havien feta junts ell i la Roser --- el capellà els havia fet una *plàtica* per a ells dos sols ---», Puig i Ferrater (*Cercle Màgic*, 71), però valdria més dir-ho amb bons termes catalans, *prèdica*, *predic*, *homilia*, *sermonar*, *aconsellar* etc., i deixar que la rancior de sagristia, que ja ha anat prenent aquest mot deplorable, acabés en el piadós oblit que hem de reservar a les debilitats passades.

DERIV.: *Practicar* [Muntaner, supra; 1403]: «Venc lo gran Metge del studi de Paradís, e venc a *prathicar* en est món: a guarir malalts: —*Non veni vocare justos, sed peccatores* ---», StVicentF (*Quar.*, 27.20); «si hi legireu, / conexereu, / ab prou claror, / la gran error / tan manifesta: / la deshonest a / e viciosa, / tant perillosa, / amor inica / que huy 's *practica*, / més pecoral / que humanal / ---», JRoig (*Spill*, 357, i sovint en ell, 342, *AlcM*); «no preu los béns que yo sol posseesca, / car plaent res home sol no *pratica*: / la Mort no tem, que lo món damnifica, / sinó que tem que'l cel me defallesca», Ausiàs (XCII, 16b). *Practicable* [Belv.]; *impracticable* [Belv.], *impracticabilitat*.

Practicant [1711, Acad. d. Med. Bna., DAg.]. *Practicatge*. *Practicisme*. *Practiquesa* [«hàbit», «perfícia»,

Belv., mall. «hàbit», DAg.; *pratiguesa*, Lacav. J. +*Practiquejar* men. 'ser pràctic d'un lloc, haver-hi trafegat o trafegat molt': «en aquella part del terme ja no hi ha *pàtrikagát* tant» Alaior, 1964. *Platicó*. *Praxis*, no gaire usat en cat. ni fa gran falta, gr. *πρᾶξις* 'pràctica'.

Pragmàtic, pres del ll. *pragmaticus* 'pertanyent als negocis públics', 'expert en dret', i aquest, de *πραγματικός* id., derivat de *πρᾶγμα* 'afer, negoci', per la seva banda derivat de *πράττω*; *pragmàtica* f. 'en el dret antic català la llei dictada pel rei --- sense intervenció de les corts; i d'interès públic o referent a un cos públic' [EToda, DAg.; 1416; «*pragm.* o crides: edictum, decretum», DTo. 1647; *premat.* Lacav.].

Adj. aplicat a les escoles de pensament i filosofia, que pretenen prescindir de judicis no basats en la realitat dels fets; d'on *pragmatisme* i *pragmatista*: «és possible que el mot *pragmatisme* t'hagi passat pel pensament quan llegies les imprecises i breus paraules que suara dedicàvem a la consciència humana; però si és que tires endavant, més aviat em sembla que l'hauràs oblidada ---; el *pragmatisme* representa, en general, una protesta contra el conceptualisme germànic, contra la invasió de l'intellectualisme, exaltat pels triomfs extraordinaris de la mecànica i la crítica --- tampoc en l'ordre de la creència puc avenir-me amb cap de les escoles *pragmàtiques* --- confoses en la denominació --- de *modernistes*: ni el moralisme de Matthew Arnold, ni ---», Coromines (*La Vida Austera*, pròleg, O. C., 664a23ss., b23ss.).

Prada, *pradal*, *pradar-se*, *pradell*, V. *prat* *Pradella*, V. *prat* i *paradella* *Pradenc*, *prader*, *pradera*, *praderia*, V. *prat* *Pragmàtic*, *pragmatisme*, *pragmatista*, V. *pràctica* *Praia* (hapax de 1459), deu ser error de lectura, potser per *pareya* 'parella' *Praïma*, V. *porro* *Prasent*, V. *plaire* *Prasi*, *prasma*, V. *porro*

PRAT, del ll. PRATUM id. □ 1.ª doc.: orígens (Llull).

En la tradició lexicogràfica, des dels diccs. de rims de JMarc i Aversó etc. No cal dir que surt en l'obra de Cerverí i els trobadors catalans, on, com en tots, forma part de llurs tòpics pastorals (Rayn. IV, 618); també forma part de fraseologia tradicional, repetida des dels orígens, el vers de la goja o fada en *Canigó*: «Quan Barcelona era un *prat*, / ja Mirmanda era ciutat: / forts gegants l'han aixecada / ---» (VI, v. 255); «la hu va corrent, l'altre se bolque en lo *prat* de aquest món --- i quan hi és bé embolcat, vindrà a la porta de la ciutat», StVicentF (*Serm.* II, 84). «Pel silenci dels *prats* i la ribera, / fan sonar l'esquellot mentre pasturen / l'herba fresca a l'atzar / ---», Maragall (*La Vacca cega*). Curiosa i estrambòtica comparació: «un sol se'n va escapar, era un gros rat de cava / deia: ---- jo me'n refiï pas / --- / que coneixia els camins / --- / també va tenir vida bona, / i va morir vell com un *prat*; / des de temps li havien menjat / la sogra, les cunyats, les nores i la dona / ---», Saisset (*Catal. d. R.*, 211).